

A - Møteprotokoll

RiddoDuottarMuseat

TEAMS møte 23.06.20 kl 10:00-11:50.

Tilstede:

Johan Vasara	Styreleder
Hilde Skanke	Nestleder
Ann Britt Eira Sara	Styremedlem
Sten Magnar Nikodemussen	Styremedlem
Marianne Balto	Styremedlem
Olaug Larsson	Styremedlem
Ellen Bals	Ansattrepresentant/styremedlem.
Anne May Olli	Sekr.

Forfall:

Svein Atle Somby	Styremedlem
Sissel Gaup	Vara for Somby

Saknr: SAK

12-2020 Godkjenning av innkalling og sakliste
Enstemmig godkjent

13-2020 Valg av to personer til å signere protokoll.
Ellen Bals og Ann Britt Eira sara velges til å signere dagens protokoll. Enstemmig.

1. ORIENTERINGSSAKER

14-2020 ORIENTERINGER

- Regnskap hittil i år
- Forsikringer oppfølging sak 25-19
- Ny frist for Árbediehtu utvalgsarbeid; 20.11
- Digitalisering av arkiv
- Referansegruppe og deres mandat til Kautokeino/Alta saken
- Resultat medarbeidersamtaler ledergruppe og administrasjon
- Reparasjon/vedlikehold på SVD
- Overgang til Saga mobil

Vedtak: Tatt til orientering.

2. OPPFØLGINGSSAKER

Ingen saker

3. BESLUTNINGSSAKER

Sak 15-2020

Høringsuttalelse til Sametingets museumsmelding 2020

1) Dokumenter:

- «Prinsipper for sametingets museumspolitik», sendt styret 04.06.20

2) Saksutredning:

Høringsuttalelse på «Prinsipper for sametingets museumspolitik» fra RiddoDuottarMuseat.

Den ønskede utvikling på samiske museer

Generelt inneholder meldingen mye bra for de samiske museene. For å få den ønskede utvikling av den museale virksomheten har de samiske museene behov som må imøtekommes, og flere av disse kommer godt frem i meldingen, slik som de samiske museenes økonomiske situasjon og den systematiske forskjellbehandlingen mellom samiske og norske museer.

I et samfunnsrolleperspektiv er det viktig å definere begrepet «museum».

Sametinget henviser i sin melding til ICOM, side 20, der museer defineres slik:

«Et museum er en permanent institusjon, ikke basert på profitt, som skal tjene samfunnet og dets utvikling og være åpent for publikum; som samler inn, bevarer/konserverer, forsker i, formidler og stiller ut materielle og immaterielle vitnesbyrd om mennesker og deres omgivelser i studie-, utdannings-, og underholdningsøyemed»

På samisk er museum «Dávvirvuorká». Dávvir er gjenstand og Vuorká er oppbevaringssted.

Det Norske Akademiske ordbok definerer Museum slik: «Lokale, bygning (eller område med bygninger) hvor samling (samlinger) av kunstverker, gjenstander eller bygninger av kultur- eller naturhistorisk interesse oppbevares og er tilgjengelig for folk» (nettsted, naob.no/ordbok/museum).

Dessverre har meldingen lagt Museenes samfunnsrolle til å konsentrere seg spesielt om underholdningsøyemed og lite til de viktige og grunnleggende museale aktiviteter. Derimot så er det disse oppgavene som krever fagkompetanse og utdanningen som pdd heller ikke finnes i Sápmi og bør igangsettes snarest mulig for å ivareta de oppgavene som er nødvendig for å bevare samlinger og fortidens fysiske spor til kommende generasjoner. Museenes samfunnsrolle kan ikke defineres bort fra dette.

Collections are the most important resource of a museum: they are what make museums unique and, without them, the museum would not exist" (Scottish Museums Council, 2005.)

Ved å jobbe i perspektiv av overstående sitat, så har RDM de siste årene klart å gjennomføre endringer, som har resultert i meget gode resultater. Det helt grunnleggende element er fokusert på det arbeidet vi som museum skal gjøre for det samiske samfunn. Det arbeidet vi skal gjøre i dag, for å sikre kommende generasjoner den arv vi har fått og helst gi dem litt mer enn vi fikk. Et museum har samlingen som sitt hjerte, og som grunnmur i sin virksomhet. Ut fra denne samlingsforvaltningen kan man få til utstillinger («La elva leve 2017), eksepsjonelle samarbeidsprosjekter («There is No Sami Daiddamusea», Avkoloniserende museumspraksis), ulike formidlingsprosjekter slik som den digitale omvisningsguiden

VAPPUS og RDMs museumspodcast, samarbeid med nasjonale og internasjonalt universitetsmiljø og annet. Alt henger sammen med det å bevare en samling til kommende generasjoner, skape en stolthet over den samiske kulturarv som igjen skaper en stolthet over hvem man er som urfolk; Stolthet over identitet og tilhørighet, egen historie og egen kulturarv. Dette gir muligheten for revitalisering og ta tilbake tapt identitet og kulturell tilhørighet. På bakgrunn av en arv – en samling av materiell og immateriell karakter.

Høyere utdanning med relevans til museene

Samisk språk er veldig viktig for den museale virksomheten, og for å sikre oss fagkompetent personale som også har språkkunnskaper må museene jobbe med rekruttering fra det samiske samfunnet. En stor utfordring er at utdannelsene som er nødvendig ikke er mulig å ta i Nord-Norge / Sápmi. Det er derfor nødvendig å etablere utdanningene på f.eks Samisk høyskole som også har som formål å gi de samiske institusjonene den fagkompetanse som er nødvendig. Et tett samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og museene er nødvendig, også med tanke på manglende forskning på museumsfaglige utfordringer. Utdanninger innen kuratering, konservering og museologi er viktige utdanningsområder i tillegg til mer tradisjonell historie og arkeologi. Dette er fag som kunne vært realistisk å få til gjennom Samisk høyskole hvis de fikk ressurser de har behov for.

Det er viktig at tradisjonskunnskap og duodji-teknikker også brukes på museene. Konservering er et fagområde som går på bruk at både tradisjonskunnskap (vestlig) og akademisk forskningsbasert kunnskap. RDM har over en lengre periode jobbet for å få påvirket både Universitetet i Oslo og Samisk høyskole til å inngå samarbeid for å utvikle en konserveringsstudie som lar oss ta i bruk samisk tradisjonskunnskap i konserveringsarbeidet der det er mulig. Dette gjelder spesielt i gjenstandskonservering og bruk av duodji-teknikker. Utfordringen er at det mangler forskning på området for å få kunnskap om for eksempel hva som akselerer organisk nedbryting ved bruk av duodji-teknikker på museale gjenstander. Her hadde stipendiatstillinger ute på museene bidratt til nødvendig forskning.

RDM har lenge ønsket å etablere lærlingeordningen innenfor bygningsvern og hadde inngått et godt samarbeid med Samisk videregående skole i Karasjok der vi introduserte deres elever på tømmerlinja for bygningsvern. Vi fikk interesse for lærlingplass på museet, men oppdaget at lærlingenes læringsmål ikke inneholder bygningsvern. Dette er også en grunnleggende årsak til at det i dag er mangel på fagpersonell i bygningsvern da rekruttering ikke er mulig gjennom lærlingeordningen. Det er gledelig at Sametinget ser problemstillingen og vil se på dette i sammenheng med sametingets ansvar for samisk bygningsvern. I tillegg burde det i kapittel 10 fremkomme utfordringene med finansiering til restaurering av bygninger og anlegg (utemuseene), da støtteordningene som finnes ofte ikke er rettet mot bygg som er flyttet til museene i tidligere tider. Det er også vanskelig å få midler til reproduksjoner av bygninger og båter.

Tillitsbasert samarbeid

RDM har hatt veldig godt samarbeid med både samiske, norske og internasjonale museer, andre institusjoner og organisasjoner. RDM har også høstet mye positiv oppmerksomhet på bakgrunn av dette. Det må også understrekes at samarbeid fordrer tillitt, og dette er noe man gjør seg fortjent til – det kommer ikke på oppfordring.

Bekymring

Av de seks samiske museumssiidaene, fremkommer det at det kun er RDM som ikke mottar tilskudd til kulturhus (side 28). Sametinget ønsker fra neste år å sammenslå museums- og kulturhus tilskuddene for dem som får begge ordningene, og kalle det for museumstilskudd. Her er det grunn til bekymring, men

ikke på grunn av økonomi – men at kulturhus virksomhet skal forringe den museale virksomheten, og bidra til ytterligere misforståelse på hva en museal virksomhet faktisk er og hva som er museenes faktiske samfunnsrolle.

På sidene 5-6, kap 4.1 «Beskrivelse av de samiske museene», fremkommer det at kun to museumssammenslutninger ikke har en senterdefinisjon i sin beskrivelse, og som nevnt så er RDM den eneste som ikke får kulturhusmidler. RDM driver museer, og opplever gjentagende forventninger om at også RDM skal levere kulturhusarrangement. RDM opplever at det årlige tildelingsbrevet fra sametinget og årlige rapporter ikke inneholder kriterier for å evaluere innenfor ren museal virksomhet, men baseres på aktiviteter og hvor mange deltok på aktivitetene. Vi håper at museumsevalueringer utført av Norsk Kulturråd vil endre på dette, og skape mer museumsfaglig evaluering også i Sametingets rapporteringsskjemaer.

I sametingets melding side 16 fremkommer det at de samiske museene har i underkant av 20 000 kulturhistoriske gjenstander og rundt 71 000 foto. Av dette har RDMs museer 8711 kulturhistoriske gjenstander i samlingen, 24466 fotografier, 24 båter, og 33 kulturhistoriske bygninger. I tillegg får RDM 734 Bååstede-gjenstander tilbakeført og RDM forvalter SVDs kunsthistoriske samling og Sametingets kunstsamling på til sammen ca 1300 verk. Med andre ord, så har RDM omtrent halvparten av gjenstandssamlingen det refereres til på side 16.

For å sikre faglig forsvarlighet, samt rettferdighet, bør planlegging av økonomiske rammer og museumsutvikling være også basert på samlingsstørrelse på museene. Et annet eksempel er tid for å framlegge museumsutfordringer i «gulahallan Sámedikkiin» bør også tildeles i forhold til samlingsstørrelse. At RDM tildeles lik tid for fire kulturhistoriske museer og et kunstmagasin, tilsvarende som de andre med betraktelig mindre museal virksomhet – oppleves negativt da vi tildeles altfor liten tid til å fortelle om vår virksomhet og må derimot ta oss tid under møtene. Det er med andre ord ikke forståelse at RDM har den største museale virksomheten innenfor sametingets forvaltningsområde, og sametingets rammer for samiske museer kan derfor slå ut veldig negativt for RDMs del.

Tidkrevende arbeid med samlingsvirksomhet etterspørres ikke fra forvaltningsorganet og det oppleves som om man ikke lenger er interessert i den museale virksomhet. Museene har en unik samfunnsrolle som samlingsforvaltere, og dette er mer eller mindre fraværende i meldingens kap. 5 «Museenes samfunnsrolle». Samlingene er kjernen i enhver museal virksomhet (selveste hjertet i et museum). Museene kan på bakgrunn av samlingene ivareta det narrative perspektiv i fortid og nåtid – men også i fremtid. Museene er en av få institusjoner som jobber med et perspektiv som går over flere tiår i det daglige arbeidet. Den viktigste brukergruppen for museenes museale virksomhet er ikke født i samme tid som arbeidet gjøres. Målgruppens besteforeldre er ennå ikke født. Samlingene er viktige å bevare i fysisk forstand, for vi kjenner ikke til den teknologiske utviklingen om hundre år – det kan hende de kan få ut kunnskap vi ikke besitter i dag av de samlingen vi har tatt vare på med ny teknologi i fremtiden.

Museenes rolle er dermed mye mer sammensatt enn det som fremkommer i sametingets melding. Meldingen beskriver dessverre samfunnsrollen til kultursentrene og ikke til museene. Kultursentre bruker ikke deres tid på å begrense nedbrytningshastighet, klimaskjerming, insekts problematikk, samisk vs vestlig teknolog og metodikk i forhold til arktisk fauna - Endres vår kulturarv på bakgrunn av klimaendringene, kan vår tradisjonelle kunnskap «slutte å fungere» når klimaet endres, nye insekter og planter kommer ved økt temperatur? Dette er en del av museenes utfordrende hverdag.

Museenes unike samfunnsrolle

Det er faglig uforsvarlig å definere kultursentre som museer og konsekvensene av en slik politikk kan bli alvorlige for de kommende generasjoner.

Det er vår plikt å forvalte den arv vi har fått, med hjelp av nåtidens kompetanse, på vegne av de kommende generasjoner. Det er uforsvarlig å prioritere ressursene eksklusivt på samtiden og ikke på å forvalte og bevare en kulturarv for fremtiden. Med den internasjonalisering og stadig raskere endring i næringsgrunnlaget for det samiske samfunn, så blir mer og mer av den samiske metode og teknikk tatt ut av bruk. Sammen med det følger også ord og uttrykk som ikke lenger brukes. Bevares dette heller ikke på museene, vil fremtidige generasjoner heller ikke kunne revitalisere det nåtidens samer ikke viderefører. Her har museene en helt unik rolle i det samiske samfunnet.

Med dyp forståelse for hva et museum er, bør Sametinget fokusere på denne unike museale samfunnsrollen, i stedet for å fokusere på kultursentrenes og kulturhusenes aktiviteter. Kulturelle samfunnsaktiviteter er selvfølgelig viktige for samfunnsliv, men det er mange andre samfunnsaktører som ivaretar «dagens» samer og kulturelle uttrykk – festivaler, ulike sentre, ulike kreative næringer osv. Kun museer er museer.

Annet

Menneskelige levninger: Vi er negative til å ta imot skjelettmateriale til museene. Dette bør utdypes med tanke på samisk etikk og forståelse av kulturarv. Vi kan ikke behandle levninger av våre forfedrene og formødrene på samme vis som majoritetsmuseene har gjort i århundrer, vi kan ikke fortsette med disse koloniserende praksiser. Gjen-begraving er noe som bør vurderes.

Under kap. 3 Nevnes ikke ICOM museumsetiske retningslinjer er en av grunnsteinene i museumsfaglig forvaltning. De samiske museene har dessuten selv utarbeidet «Retningslinjer for samlingsforvaltning» for de samiske museene i 2011 (Samisk museumsnettverk).

Når UNESCO nevnes, bør det komme frem at RDM har vært med på å lage en søknad nominasjon av nordiske klynkebåttradisjoner til UNESCOs verdensarvliste.

Det viktig at samiske representanter velges inn i nasjonale utvalg for å sikre det samiske perspektiv og deltakelse

Sametingsmeldingen bør være tydelig og mer konkret når man nevner eksempler i meldingen. Dette til eksempel side 16 – hvem er det som trenger å øke sin forskerkompetanse og på hva? Hvem er de store vitenskapelige museene?

3) Forslag til vedtak:

Høringsuttalelse godkjennes

4) Vedtak:

Innspill med tillegg, enstemmig godkjent

Sak 16-2020

Innspill til Nordområdemeldingen

- 1) Dokumenter:
  - Innspill til Nordområdemeldingen

- 2) Saksutredning:

I samarbeid med Nordnorsk kunstmuseum v/styreleder Grete Ellingsen og Cathrine Steene, Office for Contemporary Art Norway v/ Direktør Katya Garcia-Antón og Artica Svalbard/Svalbard museum v/Tora Hultgreen har RDM ved styreleder og direktør deltatt i arbeidet med en felles uttalelse til Nordområdemeldingen. Styreleder Johan Vasara har vært RDMs kontaktperson i dette arbeidet. Christin Kristoffersen er engasjert som konsulent og koordinator.

Bakgrunn for samarbeidet om en uttalelse:

«I løpet av prosessen med nordområdemeldingen så langt, har det blitt tydelig at det er et stort behov for å sikre tema kunst og kultur i et arktiskt/nordområdeperspektiv blir omtalt i/relatert til meldingen. Kunst og kultur som samfunnsbærere er essensiell for å både sikre et kulturelt og samfunnsmessig perspektiv på utviklingen av et område så potent og viktig for den nasjonale og geopolitiske fremtid som nordområdene.

Det er også alvorlig at de folk og urfolk, samfunn, og regioner som utgjør nordområdene og arktis ikke opplever at egenart, egen kultur og egne narrativer skal være med å prege den politiske vilje og forståelse av eget område. Ei heller få sin rettmessige plass i narrative om nasjonen Norge sitt nordområdeperspektiv og i den internasjonale forståelsen av Arktis. Den norske regjering burde være banebrytende i å promotere begge deler.

Det må tas initiativ til både en nasjonal og en internasjonal dugnad for kunst- og kulturperspektivet i nordområdene/arktis. Stakeholderne/initiativtakerne ønsker å bidra til at dette kommer på dagsorden både under prosess og i etterkant av regjeringens nordområdemelding.»

Kulturminister Abid Raja tar imot innspillet til nordområdemeldingen 25.6 kl 14 i Oslo. Styreleder Johan Vasara vil delta på overrekkelsen for RDM.

Uttalelsen vedlagt.

- 3) Forslag til vedtak:
  - Styret støtter uttalelsen til Nordområdemeldingen.

- 4) Vedtak:
  - Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Sak 17-2020

RDM Smittevernplan

- 1) Dokumenter:
  - RDM Smittevernplan

- <https://museumsforbundet.no/nyheter/rad-til-medlemsinstitusjonene-nar-det-gjelder-koronaviruset/>

2) Saksutredning:

RDM har tatt utgangspunkt i Norges Museumsforbund smittevernveileder for museer. Denne er kun på norsk.

RDMs museer gjenåpnes til så normal drift som mulig fra og med 16.6.20. Det viktigste for RDM er at både ansatte og besøkende ikke smittes av koronaviruset, og at museene gjør sitt ytterste for å forebygge smitte. Museene er selv ansvarlige for at drift skjer i samsvar med gjeldende lover og regelverk og med denne smittevernplanen vil vi imøtese det gjeldende regelverk pr dato. Hvert lokalmuseum og kunstmagasin har gjort sin risikovurdering som grunnlag til det lokale smittevernplan arbeidet.

Smittevernplanen bør revideres fortløpende av administrasjonen jmf. nasjonale anbefalinger fra Museumsforbundet og myndighetene.

3) Forslag til vedtak:

RDM smittevernplan godkjennes.

4) Vedtak:

Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

4. DISKUSJONSSAKER

Ingen saker

5. OPPSUMMERING

Sak 18- 2020

Eventuelt

- Neste styremøte: Direktør sender ut e-post når Hammerfest kommune har svart på siste henvendelse.
- Kjøp av scooter til Kautokeino bygdetun. Direktør sender ut en e-post sak til behandling. Pr. 29.6.20 har 7 av 8 i styret støttet følgende vedtak: RDM styre bevilger inntil kr 59 000 til kjøp av scooter til Kautokeino bygdetun, ved omdisponering av postene for styrets arbeid og personalsamlinger. Styret vil behandle revidert budsjett i september.

Referatet bekreftes riktig:

Ann-Britt Eira sara
Styremedlem

Ellen Bals
Styremedlem